

Kulturhistorisk rapport

Kroghs grusgrav, Brasted

Boplads med langhuse og økonomibygninger
fra yngre bronzealder

J.nr. ÅHM 6218

Februar 2014

Ved arkæolog Marie Vang Posselt

Telefon: 99 31 74 00

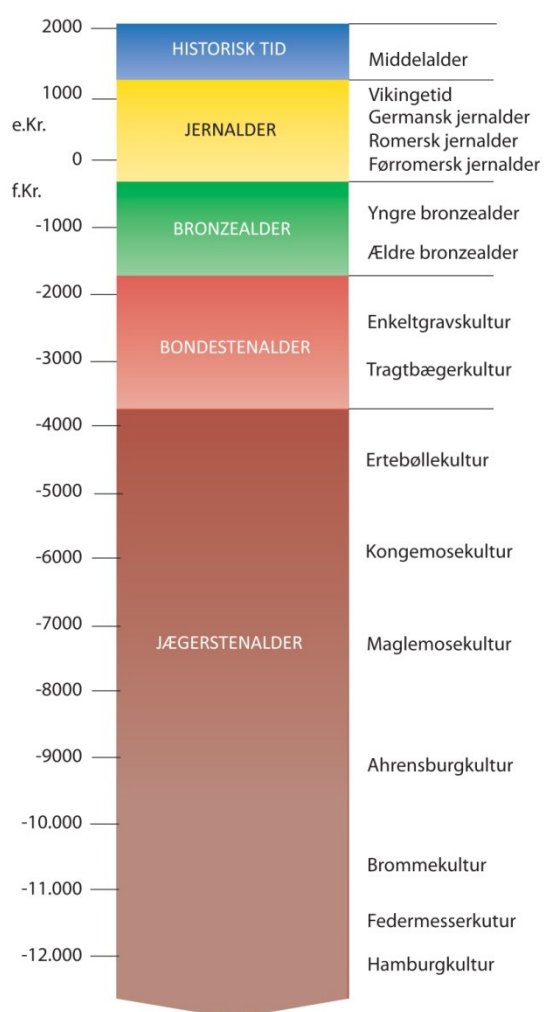
E-mail:

historiskmuseum@aalborg.dk

Kulturhistoriske rapporter ved Nordjyllands Historiske Museum # 26

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	2
Undersøgelsens baggrund.....	2
Lokalområdet i oldtiden	3
Undersøgelsens resultater	3
Sammenfatning og perspektivering	5
Udgravningsdata.....	6

Indledning

Med baggrund i en arkæologisk forundersøgelse forud for udvidelse af grusgraven blev en bebyggelse fra yngre bronzealder undersøgt. På den udgravede del af bopladsen er fremkommet fire gårdsanlæg, hver bestående af et treskibet langhus med tilknyttede staklader.

Undersøgelsens baggrund

I forbindelse med planlagt udvidelse af grusgrav foretog Nordjyllands Historiske Museum i 2012 en forundersøgelse af det område, der var planlagt til grusindvinding. Her fremkom skjulte oldtidsminder i form af bebyggelsesspor og gravlæggelser.

Tre anlægskoncentrationer på forundersøgelsesområdet blev afgrænset, felt A, B og C, men da grusindvinderen fravalgte det sydlige bælte af området til grusindvinding, blev kun felt B og den nordlige halvdel af felt A indstillet til udgravning.

Museet har været med ved alle tidligere udvidelser af grusgraven, og dette er således etape V, siden grusgraven blev etableret i 2004. Ved den første etape blev der lokaliseret et enkelt langhus og et grubekompleks fra yngre bronzealder/ældre jernalder (ÅHM 5352).

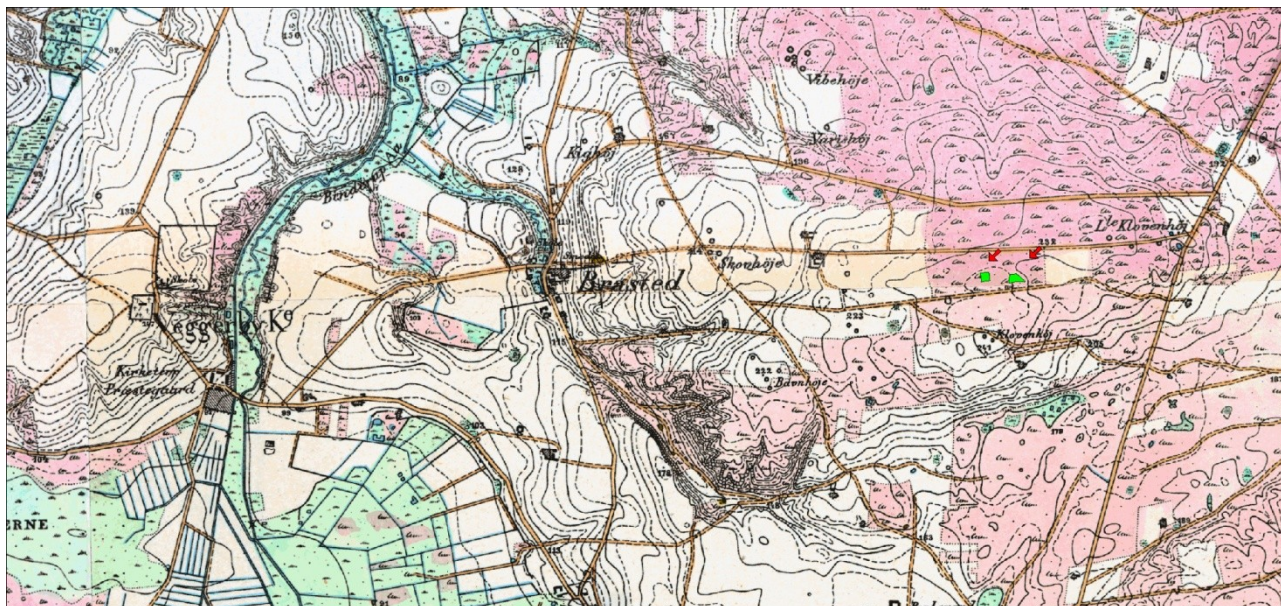

Illustreret oversigt over forundersøgelsesområde, fravalgte områder og udgravede områder nævnt i teksten herover.

Lokalområdet i oldtiden

Grusgraven er beliggende på det store højdedrag mellem Hornum sø og Binderup Å i den centrale del af det nordlige Himmerland. Størstedelen af det undersøgte areal ligger på et plateau, der skråner svagt mod nord. 200 m sydvest for det undersøgte areal findes to fredede gravhøje: Klovehøje.

Der er ca. 2 km til Hjeds Sø mod sydvest, og 500 m vest for udgravningsområdet, på den nord-syd orienterede kant af plateauet, ligger klynger af rundhøje som perler på snor.

Udgravningsfelterne ses som lysegrønne felter i højre side af figuren. Hjeds sø ses i nederste venstre hjørne og nogle af de mange højklynger ses øst for Brasted.

Undersøgelsens resultater

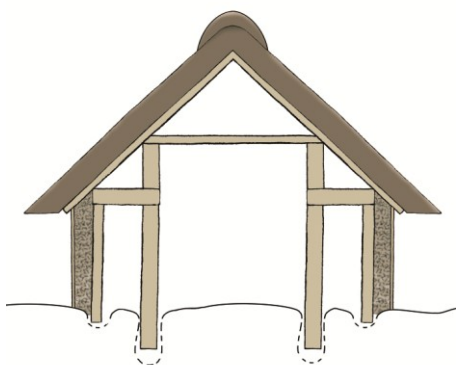
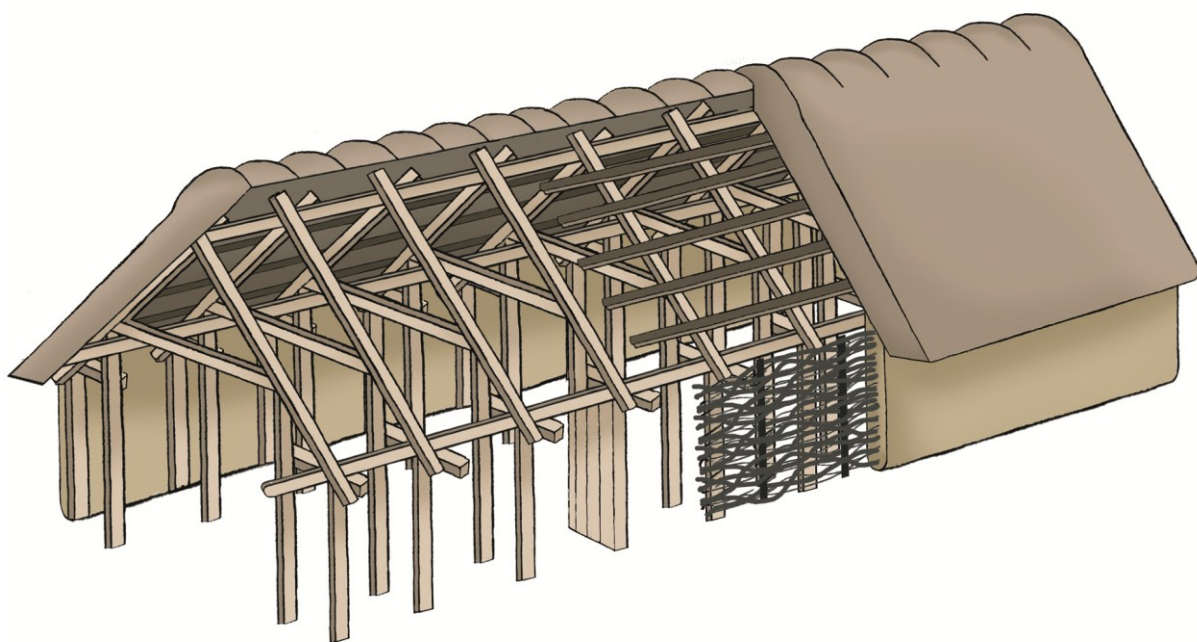
Ved den arkæologiske undersøgelse fandtes seks treskibede bygninger og op til seks små staklader. De fordelte sig på fire gårde bestående af en hovedbygning, hvor gårdens beboere har boet, og en eller flere staklader. Hovedbygningerne på de to gårde på felt B er væsentligt større end de to på felt A. Det diskuteres stadig, hvorvidt størrelsen af bygningerne kun er udtryk for forskelligheder i økonomien, eller om den også udtrykker forskelle i indbyggernes sociale status.

Bebyggelsen dateres til slutningen af bronzealderen på baggrund af husenes grundrids og af keramik fra lokaliteten.

Oversigt over, hvordan bygningerne kan tænkes at have hørt sammen i gårdsenheder, markeret af hver sin farve.

På billeder herunder ses, hvordan de treskibede bygninger var konstrueret, med to rækker af bærende stolper placeret ned i gennem hele husets længde. Det nederste viser, hvordan stolperne er gravet ned i mulden, ofte helt ned i undergrunden. Det er primært disse spor i undergrunden, stolpehuller, der er fundet på udgravningen forud for grusindvindingen.

Sammenfatning og perspektivering

De mange oldtidshøje i landskabet omkring udgravningsområdet viser, at landskabet har haft en relativ stor befolkning i bronzealderen. Desværre kender vi ikke meget til bebyggelserne. Derfor er udgravningerne forud for grusindvindingerne af stor interesse, fordi de fortæller om den lokale måde at organisere sig på, samtidig med at vi kan sammenligne den med bosættelsesmønstret i de øvrige landsdele. Den udgravede bebyggelse på udgravningen tegner et billede af et spredt bosætningsmønster bestående af små gårdsenheder i slutningen af bronzealderen.

Kroghs grusgrav, Brasted

- Nordjyllands Historiske Museum jnr. 6218
- Fund & Fortidsminder: 120513 sb 188
- Kulturstyrelsen jnr. 2012-7.24.02/NJM-0018
- Bygherre: Kroghs A/S v. Lars Andersen
- Undersøgt areal: 2550 m²
- Deltagere i udgravningen:
 - Arkæolog Marie Vang Posselt
 - Arkæolog Jeppe Skovby
 - Arkæologi-studerende Andreas Hegner Reinau
- Dokumentationsmateriale (fund, fotos, opmålinger m.v.) opbevares på Aalborg Historiske Museum, Vang Mark 25, 9380 Vestbjerg